

ELŐZETES KÖRNYEZETI CÉLKITŰZÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSI JAVASLATOK

1-4 Marcal

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése során a területi tervezők minden víztestre meghatározták az előzetes környezeti célkitűzéseket és intézkedési javaslatokat tettek.

A Víz Keretirányelvnek megfelelően a társadalom hatékony bevonása érdekében ezeket az előzetes intézkedéseket az érdekeltekkel véleményeztetni kell. Az Észak-dunántúli Területi Vízgazdálkodási Tanács megyei albizottságai megtárgyalták a víztestek környezeti célkitűzéseit és az előzetes intézkedéseket, melyeket a következőkben foglalunk össze.

Az alegység területén négy előzetesen erősen módosított víztest (Marcal torkolati része, Holt-Marcal, Nagy-Pándzsa alsó és Nagy-Pándzsa felső és Vezenseny-ér) van.

A Marcalon jellemző, hogy

- a medrek nagymértékben egyenesek,
- a vízfolyások mentén nincsenek váltakozó sebességű terek,
- a töltésezett szakaszokon keskeny a hullámtér,
- a hosszirányú átjárhatóság akadályozott

A Holt-Marcalon

- a hosszirányú átjárhatóság akadályozott
- a vízjárást jelentősen befolyásolja a vízpótlás

A Nagy-Pándzsán és a Vezenseny-éren

- mesterséges duzzasztott szakaszokat és halastavakat alakítottak ki,
- a hosszirányú átjárhatóság akadályozott
- a fenntartás gyakorisága nem megfelelő, a meder feliszapolódott és nagy a benőttsége.

Ezek egy része – szabályozott vízpótlás, szabályozó műtárgyak, tavak, tározók– fenntartása hosszú távon indokolt, a jó ökológiai potenciált ezen beavatkozások fenntartása mellett kell elérni.

A főként síkvidéki jellegből adódóan a vízfolyásokra általánosan a diffúz tápanyag- és szervesanyag-terhelés jellemző, a dombvidéken pedig az erózió okoz problémát.

A biológiai és kémiai állapotértékelés összesítése szerint a víztestek ökológiai és kémiai állapota mérsékelt. A Marcal torkolati része jó, a Sósos-ér és a Kis-Pándzsa ér állapotértékelése gyenge minősítést kapott.

Általánosságban érvényes a vízfolyásokra, hogy a jó mezőgazdasági gyakorlat bevezetésével a terheléseket csökkenteni kell. A mezőgazdasági területek és a medrek között védősávot, pufferzónát kell kialakítani, mely a helyes parti zonáció kialakításával legalább féloldali árnyékolást ad a medreknek, illetve visszatartja a termőterületekről kimosódó szerves- és tápanyagokat. A társadalmi igényeknek megfelelően a vízhasználatokat felül kell vizsgálni. Hallépcsők, megkerülő csatornák létesítése a nagy műtárgyknál, környezeti hatásvizsgálat, ill. költség-haszon elemzés alapján. Sík- és dombvidéki kis és közepes vízfolyások rehabilitációja. Tározók, duzzasztók üzemeltetésének felülvizsgálata, ill. fenntartása ökológiai céllal.

Az intézkedések érintik a jelenlegi terület- és vízhasználatokat.

Az alegység területét érintő vízfolyások ökológiai állapotának javításához egyes projektek bizonyos részelemeikben járulnak hozzá:

- Marcal jobbparti árvízvédelmi öblözet árvízvédelmi biztonságának javítása (KEOP 2.1.1. első fordulót elnyert projekt) keretében a Marcal duzzasztó mű árapasztó csatornájának a halak számára átjárhatóvá tétele.
- Marcal vízgyűjtőgazdálkodási előterv (INTERREG IIIB elkészült projekt)
- Téli szennyvíztisztító telep fejlesztése (KEOP 1.2.0.), melynek célja a Csángota-ér környezetterhelésének csökkentése és a haváriák okozta vízszennyezések lehetőségének kizárása.
- Nagy-Pándzsa vízgyűjtő revitalizációja (NyDOP 5.1.5. A elnyert projekt) keretében vízminőség javító kotrás és üledék-kezelés a Nagy-Pándzsa alsó szakaszán (Rabkerti tó). Tartalmazza egy NATURA 2000 terület vízpótlásának megoldását.

Az intézkedési javaslatokat víztestenként a mellékelt táblázat tartalmazza.

Marcal

Víztest neve	Víztestet alkotó vízfolyások	Állapotértékelés	Kockázatoság							Erősen módosított	Erősen módosított állapot oka	tervezett intézkedések	tervezett/futó projekt, mely az intézkedéseket részben/egészében tartalmazza	Környezeti célkitűzés					megjegyzés	
			Tápanyag-terhelés szerint	oka	Szervesanyag-terhelés szerint	oka	Veszélyes anyag szerint	oka	Hidro-morfológiai szempontból					oka	alap célkitűzés		határidő			
															jó ökológiai és kémiai állapot	jó ökológiai potenciál	2015	2021-ig		2027-ig
Bornát-ér és mellékvízfolyásai	Bornát-ér, Rétkerti-patak, Helyrét-patak, Csuki-ér	mérsékelt	igen	diffúz	igen	-	nem (becsült)	diffúz	igen	nem	-	igen	A meder egyenes, nincsenek váltakozó sebességű terek és a zonáció pedig hiányzik vagy hiányos.	Szelektív növényirtás, kotrás, védősáv kialakítása a mg-i területek és a meder között.	Csak működési területen belüli illetékes az ÉDU-KÖVIZIG. Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban.					
													Csuki-éren völgyzárógátas tározó a 6+000 - 7+000 fkm szelvények között.	Hallépcsők, megkerülő csatornák nagy műtárgyknál, környezeti hatásvizsgálat, ill. költség-haszon elemzés alapján.		X				
													Csuki-ér 6+000 - 7+000 fkm közötti tározótér és annak alvíze.	Tározók üzemeltetése, duzzasztók üzemeltetésének felülvizsgálata, ill. fenntartása ökológiai céllal.		X	Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban. Figyelembe véve a REFLEX-től érkezett javaslatot.			
													Bornát-ér 7+500 - 21+030 fkm szelvények között 6 db fenéklépcső.	Fenékgátak, fenékküszöbök átalakítása (surrantók, többlepcsős megoldások).		X				
													Egyenletes sebességviszonyok, szabályozott trapézszelvény.	Dombvidéki kis és közepes vízfolyások rehabilitációja (a parti sáv növényzetének rehabilitációja, mederforma átalakítása). Ökológiai mederrendezés 0+000 - 21+303 fkm között.		X	Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban.			
													Vizenyős területek csökkenése a melioráció miatt.	Dombvidéki kis és közepes vízfolyások rehabilitációja (nyílt ártér kialakítása, védősáv létesítés, művelési ág-váltás és/vagy kisajátítás). Művelési ág- és mód-váltás, a jó mezőgazdasági gyakorlat bevezetése.		X				
													Rendszeres növényirtás kis- és középvízi mederben, parti sávban.	Dombvidéki kis és közepes vízfolyások rehabilitációja (nyílt ártér kialakítása, védősáv létesítés, művelési ág-váltás és/vagy kisajátítás). Szelektív növényirtás.		X				
Nagymértékű erózióból származó bemosódás a Csuki-ér 0+000 - 3+000 fkm közötti szakaszán.	Művelési ág- és mód-váltás dombvidéken, erózió-érzékeny területen, a jó mezőgazdasági gyakorlat bevezetése a mezőgazdasági művelésű területeken, a tápanyag (elsősorban nitrogén-) többlet csökkentése érdekében. (Földhasználati kapcsolatos intézkedések a meredek domboldalakon <u>Kajárpéc, Győrszemere</u>)	X	Figyelembe véve a GyMS megyei Mérnöki Kamarától érkezett javaslatokat.																	
Csángota-ér és Szalmavári-árok	Csángota-ér, Szalmavári-árok	mérsékelt	nem	-	nem	-	nem (becsült)	diffúz	nem	nem	-	igen	Csángota 9+330 és 13+575 fkm szelvényekben fenéklépcső.	Fenékgátak, fenékküszöbök átalakítása (surrantók, többlepcsős megoldások).	Csak működési területen belüli illetékes az ÉDU-KÖVIZIG.					
													Völgyzárógátas átfolyásos tározó 19+387 - 24+564 fkm szelvények között.	Hallépcsők, megkerülő csatornák nagy műtárgyknál, környezeti hatásvizsgálat, ill. költség-haszon elemzés alapján.		X				
													Völgyzárógátas átfolyásos tározó alvízi hatása 19+387 - 15+387 fkm szelvények között.	Tározók üzemeltetése, duzzasztók üzemeltetésének felülvizsgálata, ill. fenntartása ökológiai céllal.		X	A Csángota-éren lévő lovaszpatonai tározók a felső szakasz vizeit kisvízes időszakban ismereteink szerint teljesen visszatartják. A mederben hagyandó vízhozam meghatározása és vízjogi úton történő biztosítása fontos ökológiai célú feladat. Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban. Figyelembe véve a REFLEX-től érkezett javaslatokat.			
													Rendezett meder, egyenletes sebességviszonyok.	Ökológiai mederrendezés 14347 fm hosszban.		X				
													Tisztított szennyvízbevezetés miatti fokozott feliszapolódás a 9+800 - 7+300 fkm szelvények között.	Szennyvíziszap megfelelő kezelése és elhelyezése. Mederkotrás (szennyvíztisztító telep alatt különösen fontos).		X	Csángota-ér 9+720 szelvényben tisztított szv. bevezetés az 1000 m ³ /d és 5833 LE kapacitású téti szennyvíztisztítóból. Környezetterhelés mértékének csökkentése és a haváriák okozta vízszennyezések lehetőségének kizárása szükséges. A szennyvíztisztító telep alatt a kotrások folyamatban vannak. Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban.			
													Rendszeres növényzet irtás kis- és középvízi mederben, parti sávban.	Szelektív növényirtás, védősáv kialakítása a mg-i területek és a meder között.		X	Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban. Figyelembe véve a REFLEX-től érkezett javaslatokat.			
Holt-Marcal	Holt-Marcal	mérsékelt	igen	diffúz	igen	-	nem (becsült)	diffúz	igen	igen	Duzzasztott szakasz, az év több, mint 50 %-ában jelentős vízbevezetés történik. Mesterségesen lefűzött, mentett oldali holtág.	igen	Szennyezett üledék, belső terhelés.	Vízminőség javító kotrás, üledék-kezelés (feliszapolódott vízfolyás medreket is beleértve) és egyéb, vízminőség javító intézkedések (szennyezett üledék eltávolítása a főágból és a csatlakozó mellékágakból. Védősáv a mg-i területek és a meder között, ökológiai mederrendezés).	X					
													Hosszirányú átjárhatóság korlátozott.	Jó halászati és horgászati gyakorlat bevezetése, beleértve a szükséges vízpótlást is.		X	Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban.			
													Jelentős illegális szennyvízbevezetés.	Hallépcsők, megkerülő csatornák a műtárgyknál, környezeti hatásvizsgálat, ill. költség-haszon elemzés alapján. (Hosszirányú átjárhatóság biztosítása a szilíneknél a holtág teljes hosszán.) Szennyvízbevezetések megszüntetése, szennyvíz gyűjtő rendszerek kiépítése kommunális szennyvízkezelés.		X	Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban.			
Kis-Pándzsa ér	Kis-Pándzsa ér	gyenge	igen	-	igen	-	nem	nem	nem	-	igen	Rendezett meder, egyenletes sebességviszonyok, szabályozott trapézszelvény, mederátvágás, rendszeres növényirtás.	Síkvidéki kis- és közepes vízfolyásokon a hosszirányú változatosság javítása (kisvízi meanderezés és kiöblösödések).	X						
												Kedvezőtlen földhasználat miatt nagymértékű erózió.	Védősáv az mg-i területek és a meder között, szelektív növényirtás, kotrás, jó mezőgazdasági gyakorlat bevezetése.		X	Szerepelt a "Marcal - Jelentős vízgazdálkodási kérdések" tanulmányban. Figyelembe véve a REFLEX-től érkezett javaslatokat.				
													Földhasználati kapcsolatos intézkedések, erdő és gyepterületek arányának növelése, talajvédő művelési módok alkalmazása, erózióvédelmi műszaki létesítmények.		X	Figyelembe véve a GyMS megyei Mérnöki Kamarától érkezett javaslatokat.				

